

- скандинавських країн з ранньої підготовки дошкільнят щодо сталого розвитку в III тисячолітті;
- технологій стартапів;
- формування молодих новаторів;
- дитиноцентризму (В. Кремень та І. Прокопенко). Автором цих тез розглядається людина у віці з 3-х років до закінчення вищого навчального закладу – орієнтовно 25 років);
- створення активного в просвіті ноосенсорного ядра таких закладів, як ХНТУСГ (де існує єдина в АПК України кафедра ЮНЕСКО, провідним науковим напрямком якої є вдосконалення педагогіки виховання; в університеті розвивається студентське земляцтво;
- ХарРІ НАДУ (як осередок концентрації фахівців з управління державою) [2, с. 3-8];
- Національної Академії педагогічних наук і Харківського Колегіума (як фахових носіїв в Україні досвіду виховання особистості сталої орієнтації);
- провести обґрунтування необхідності зміни назви інститутів ХНТУСГ: замість «навчальний» ввести «освітній», що розширює понятійну базу виховання;
- проведення спеціального відкритого засідання вченої ради ХНТУСГ із запрошенням колег з інших організацій. Захід доцільно провести в Харківському Будинку вчених тощо.

Література

1. Довженко О. П. Щоденникові записи 1939-1956. – Харків: Фоліо, 2013. – 879 с.
2. Карамішев Д. В. Публічне управління і суспільний консенсус у вимірах сталого розвитку / Д. В. Карамішев // Публічне управління у забезпеченні Сталого розвитку України: зб. тез наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 26 листопада 2015 р. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. – С. 38.
3. Маліон Н. «Мислитель для майбутньої країни» // День. – № 23-24. – 10-11.02.2017.
4. Миколук О. «Подружити» дітей з природою // День. – № 173. – 27.09.2016.
5. Скворода Г. С. Твори: у 2 т. Т1. – Київ, 2005. – 528 с.

Жукова В. П.

УДК 025.3

Трансформація бібліотечного обслуговування в інформаційно-бібліотечний сервіс

Розглядається процес трансформації бібліотечного обслуговування, різноманітність інформаційних послуг і співвідношення понять інформаційний продукт і послуга. Для організації

інформаційно-бібліотечного сервісу на сучасному етапі необхідні компетентні, висококваліфіковані кадри, постійний розвиток технологій у напрямі впровадження інновацій. Ці фактори впливають на підвищення оперативності, ефективності та якості створення інформаційних продуктів та надання послуг.

Ключові слова: бібліотечне обслуговування, інформаційно-бібліотечний сервіс, інформаційно-бібліотечні продукти, інформаційно-бібліотечні послуги, інформаційні потреби

Рассматривается процесс трансформации библиотечного обслуживания, разнообразие информационных услуг и соотношение понятий информационный продукт и услуга. Для организации информационно-библиотечного сервиса на современном этапе необходимы компетентные, высококвалифицированные кадры, постоянное развитие технологий в направлении внедрения инноваций. Эти факторы влияют на повышение оперативности, эффективности и качества создания информационных продуктов и услуг.

Ключевые слова: библиотечное обслуживание, информационно-библиотечный сервис, информационно-библиотечные продукты, информационно-библиотечные услуги, информационные потребности

The process of transformation of library services, a variety of information services and relationship concepts of information products and services. For the organization of information and library services at the present stage requires competent, highly qualified workforce, continuous development in the direction of innovation technologies. These factors contribute to increasing the efficiency, effectiveness and quality of the creation of information products and services.

Key words: library services, library information products, information and library services, information needs

Постановка проблеми Розвиток інформаційного суспільства впливає на зміни в діяльності бібліотек, що призводить до трансформації їх соціальної ролі у суспільстві. За минулий час неспинного росту інформаційних технологій змінився обсяг бібліотечних продуктів та послуг, що призвело до еволюції традиційних бібліотечних технологій та форм бібліотечного обслуговування у напрямі підвищення оперативності, ефективності та якості. Бібліотечне обслуговування як родова функція бібліотеки на сучасному етапі розвитку інформаційно-комунікаційної сфери трансформується в інформаційно-бібліотечний сервіс, який являє собою вид діяльності, спрямований на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом надання комплексу інформаційних послуг широкого спектра на основі їхнього постійного моніторингу та удосконалення технологій виконання бібліотечних послуг.

Останні дослідження та публікації. На сучасному етапі бібліотечне обслуговування з позиції комплексу інформаційних продуктів і послуг вивчають Н. Автономова, В. Дригайло та С. Дригайло, платні послуги бібліотек Т. Добко, онлайн-послуги К. Лобузін, І. Терещенко, інноваційні послуги Є. Амеліна, В. Пілярчук.

Мета статті дослідити процеси трансформації бібліотечного обслуговування в інформаційно-бібліотечний сервіс.

Розглядаючи тему інформаційно-бібліотечного сервісу необхідно проаналізувати дане поняття. Термін «сервіс» є

англомовним і вміщує в себе такі поняття як «обслуговування» і «послуги» («послуга»). Поняття «бібліотечне обслуговування» необхідно сприймати, як основоположну функцію бібліотеки спрямовану на задоволення інформаційних потреб користувачів, а послуги, як конкретні дії стосовно до конкретних інформаційних потреб користувачів. Бібліотечна послуга є низкою технологічних процесів від надходження запиту читача в бібліотеку до його виконання, кінцевим результатом якого є інформаційний продукт (наприклад, первинний документ: книга, журнал, або вторинні документи: список літератури, план читання). Тобто це результат бібліотечної діяльності який за змістом відповідає на конкретну потребу читача відображену в його запиті. Критерієм бібліотечного обслуговування є повнота задоволення суспільних та особистих потреб на основі бібліотечних послуг. І навпаки послуга може виконуватися на основі вже створеного продукту (наприклад сайту, каталогу, бібліографічного покажчика). Поняття «інформаційно-бібліотечний сервіс» розширюється на основі введення в бібліотечну діяльність нетрадиційних послуг (наприклад майстер класів з рукоділля, або малювання) та віртуалізованих послуг бібліотек на основі створення веб-сайтів [2].

На основі проведеного дослідження С. Дригайло та В. Дригайло вважають поняття «бібліотечна послуга та «бібліотечний продукт» багатозначними.

Бібліотечна послуга це:

- результат праці персоналу бібліотеки;
- бібліотечна діяльність що задовольняє інформаційні потреби читачів;
- процес бібліотечного обслуговування;
- сукупність процесів інформаційно-бібліотечного виробництва та донесення його результатів до користувачів;
- технологія бібліотечної діяльності, результатом якої є інформаційно-бібліотечний продукт;
- послуги бібліотеки як соціального інституту суспільства.

Бібліотечний продукт це:

- результат бібліотечних технологічних процесів;
- результат бібліотечного виробництва;
- результат діяльності бібліотеки;
- сукупність продуктів та послуг [4].

Кінцевим результатом задоволення інформаційних потреб читачів в процесі здійснення сервісу є надання різноманітних послуг

на основі інформаційних продуктів, які має у своєму обсязі бібліотека, або її персонал виробляє в процесі надання послуги. Н. Автономова здійснила розвідку, що поняття «інформаційний продукт» та «інформаційна послуга» не є тотожними. Один і той же інформаційний продукт може бути основою для реалізації цілого ряду інформаційних послуг. Наприклад, великими сервісними можливостями наділені бази даних: на їх основі здійснюється підготовка й видача сигнальної інформації про нові надходження, ретроспективний пошук і видача інформації на одноразові запити користувачів у дистанційному режимі, видача друківаних результатів пошуку за базами даних, замовлення копій тощо». Отже в основі інформаційної послуги завжди закладено інформаційний продукт завдяки якому її можливо виконати [1].

Відповідно Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» бібліотечною послугою є результат діяльності бібліотеки із задоволення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки». Критерієм бібліотечного обслуговування є повнота задоволення суспільних та особистісних потреб на основі бібліотечних послуг на основі їх постійного моніторингу. Сервісність бібліотечної послуги вирішують такі поняття як оперативність, якість, ефективність, безпомилковість, своєчасність творчість, які залежать від підготовки персоналу бібліотеки.

В сучасному суспільстві інформаційний продукт має бути спрямованим на потреби освіти, науки, бізнесу, виробництва. «Інформаційна потреба проявляється у прагненні використовувати інформацію не тільки як відтворюваний продукт праці, але й як відбиття об'єктивної реальності навколишнього середовища для підтримки і розвитку матеріальних та духовних основ суспільства. Потреби визначають зміст, обсяг, структуру, динаміку попиту, тому потреба є первинною відносно попиту і підлягає вивченню в першу чергу», вважає І. Терещенко [6].

Традиційно бібліотечні послуги підрозділяються на матеріальні і нематеріальні, оскільки бібліотечна послуга не завжди підлягає зберіганню. Бібліотечна послуга як в матеріальній так і нематеріальній її формах може розглядатися як товар, який має вартість, і одночасно бути посередником обміну соціальним досвідом між читачами і бібліотечним персоналом. В силу соціальної спрямованості бібліотечної діяльності другий аспект превалює над першим оскільки

соціальна спрямованість формує критерії якості та ефективності надання бібліотечних послуг.

Сьогодні бібліотеки мають в своєму асортименті цілий комплекс різних послуг: безкоштовних і платних, традиційних, які виконуються безпосередньо в бібліотеці і інноваційних, які виконуються на основі електронних та інших мобільних каналів. З огляду на неоднорідність і різноманітність послуг, їх доцільно групувати за принципом діяльнісного підходу:

- бібліотечно-інформаційні послуги;
- консалтингові та освітні послуги
- дозвільні послуги ;
- видавничо-поліграфічні послуги;
- рекламні, посередницькі послуги;
- створення комфортності у бібліотечному середовищі [2].

Аналіз чинного законодавства України і практичної діяльності бібліотек у сфері надання платних бібліотечно-інформаційних послуг засвідчив, що. найбільшого поширення набуло:

- поточне інформування споживачів за визначеною тематикою;
- підготовка усіх видів довідок (фактографічних, бібліографічних, аналітичних, генеалогічних тощо);
- складання тематичних бібліографічних списків для наукових робіт за запитами окремих осіб, установ та організацій;
- бібліографічне редагування списків літератури до наукових робіт (згідно з вимогами чинних державних стандартів);
- підготовка реферативних оглядів документів;
- складання анотацій до джерел інформації;
- підготовка бібліографічних покажчиків;
- складання каталогів для особистих бібліотек та бібліотек підприємств, установ і організацій;
- підготовка книжкових виставок, оглядів;
- визначення індексів ББК, УДК до документів та наукових тем;
- інтерактивний доступ баз даних (мережі Інтернет);
- інформаційний пошук в електронних інформаційних ресурсах;
- користування міжбібліотечним абонементом [3]

Сучасною формою забезпечення сервісу та комплексності при виконанні бібліотечних послуг є веб-сайти. Серед основних завдань бібліотечних веб-сайтів підкреслимо наступні:

- оперативне інформування зовнішніх користувачів і читачів про діяльність бібліотеки, забезпечення безперервного і повного доступу до інформації;

- просування інформаційних продуктів і послуг;
- вивчення інформаційних потреб відвідувачів сайту;
- перевірка якості наданих послуг через зворотній зв'язок з користувачами.

Веб-сайти з метою задоволення потреб користувачів надають онлайн-послуги через використання особистих та запозичених електронних інформаційних продуктів:

- інформування про бібліотеку;
- електронних каталогів;
- електронних бібліотек;
- репозитаріїв;:
- баз даних;
- віртуальних виставок;
- віртуальних екскурсій;
- віртуальної довідки;
- віртуальних книжкових полиць;
- рекламних роликів;
- буктрейлерів;
- електронної доставки документу.

Безумовно, веб-сайти надають додатковий сервіс користувачам бібліотек, дозволяють відстежувати кількість відвідувачів і рівень використання виставлених продуктів та запропонованих послуг, збирати статистику для вивчення затребуваності інформаційних продуктів та послуг, удосконалювати процес розвитку інформаційних ресурсів та стратегію подальшого розвитку обслуговування користувачів, покладаючись на об'єктивно отриману інформацію. При наявності професійно розробленого веб-сайту, незалежно від того, до якого типу та виду відноситься бібліотека, вона має додаткові можливості сервісного надання різноманітного комплексу бібліотечних послуг своїм користувачам з метою реалізації завдань обслуговування читачів на новій технологічній основі та рекламування своєї діяльності в онлайн-просторі. Розвиток інформаційних послуг, орієнтованих на потреби читачів на web-сайтах бібліотек спонукає до підвищення якості, ефективності та оперативності роботи бібліотек.

В сучасному суспільстві соціальні комунікації набувають особливої значущості у напрямі якісного перетворення бібліотечно-інформаційної сфери. Ці процеси відбуваються в напрямі технічної і технологічної модернізації засобів і способів комунікації. На сучасному етапі на основі медіатизації бібліотеки відбувається

розширення її сервісу, а відповідно і можливостей для задоволення інформаційних запитів читачів. Впровадження Інтернету в діяльність бібліотек поєднує інформаційні ресурси та розширює їхні можливості щодо оперативного надання послуг в універсальному соціальному просторі електронної комунікації, а також надає можливість використовувати для обслуговування користувачів Інтернет-сервіси.

Стратегічною метою інформаційно-бібліотечного сервісу є забезпечення пізнавальної діяльності суспільства, яка здійснюється на двох рівнях: емпіричному та теоретичному. Емпіричний рівень інформаційно-бібліотечного сервісу має на меті здійснення доступу до довідково-інформаційного апарату, надання усіх видів довідок, в тому числі віртуальних, складання бібліографічних списків літератури, здійснення книговидачі. Теоретичний рівень інформаційно-бібліотечного сервісу здійснює надання інформації у вигляді баз даних, електронних бібліотек, репозитаріїв, баз знань, аналітичної інформації тощо.

В інформаційному суспільстві на перше місце стає знання, тому набувають значення інформаційні продукти бібліотеки, які К. Лобузін визначає як «знанневий ресурс бібліотеки – ресурс який містить згорнуту (компактну), аналітично опрацьовану інформацію, що забезпечує функції посередника між користувачем і знаннями у документальній комунікації, і тим самим реалізує інтелектуальний доступ до документів, який на етапі відбору та аналізу змісту джерельної бази наукового дослідження або прийняття рішень ефективно замінює безпосереднє звернення до документального фонду» [5].

Бібліотекам необхідно створювати свою систему управління знаннями для оперативного надання інтелектуального доступу до сховища знань. Система управління знаннями бібліотеки – це комплекс повторюваних на регулярній основі управлінських процедур, покликаних підвищувати ефективність збору, зберігання, поширення і використання цінної інформації на основі вивчення інформаційних потреб користувачів для забезпечення сервісу. Концепція управління знаннями виділяє три основні компоненти, що входять до складу системи управління знань: людський; технологічний; організаційний. Ці ж компоненти важливі і для організації інформаційно-бібліотечного сервісу. Отже, бібліотекам на сучасному етапі необхідні компетентні, висококваліфіковані кадри, постійний розвиток технологій у напрямі впровадження інновацій. На

організаційній компоненті ґрунтуються здатність бібліотеки до змін з метою виживання, конкурентноспроможності та розвитку.

Таким чином, трансформація бібліотечного обслуговування в бібліотечно-інформаційний сервіс відбувається з урахуванням соціальних змін, коли пізнавальна діяльність суспільства потребує створення нового типу інформаційного продукту – знанневого ресурсу.

Література

1. Автономова Н. Інформаційні продукти та послуги як результат виробничої діяльності бібліотек / Н. Автономова // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — 2009. — Вип. 25. — С. 253–260.
2. Амеліна Є. Інноваційні послуги сучасних українських бібліотек / Є. Амеліна, В. Пілярчук // Бібліотечна планета. — 2012. — № 1. — С. 14–19.
3. Добко Т. Платні довідково-бібліографічні послуги бібліотек: історія і сучасність / Т. Добко // Бібліотечний вісник. — 2013. — № 1. — С. 19–28.
4. Дригайло В. Библиотечные и информационные продукты и услуги: их содержание и использование [Электронный ресурс] / В. Дригайло, С. Дригайло — Режим доступа <http://gpntb.ru/win/inter-events/crimea2009/eng/disk/67.pdf>
5. Лобузін К. Онлайн-бібліотечні послуги: нові підходи та технології / К. Лобузін // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. — 2011. — № 4. — С. 30–35.
6. Редькіна Н. Эффективность библиотечных сайтов / Н. Редькіна [Электронный ресурс] — Режим доступа http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2010/9-2010/ntb_9_5_2010-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf
7. Терещенко І. Особливості формування національного ринку електронно-інформаційних продуктів, послуг та сучасна бібліотечна діяльність / І. Терещенко // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. — 2011. — Вип. 30. — С. 216–227.

Пономарьов О. С.

УДК 130.12

Проблеми і суперечності феномену медіа

Медіа є важливим елементом соціокультурного простору і потужним чинником впливу на людей. Його суперечливість полягає у прагненні донести до них своє бачення подій і сформувати його критичне сприйняття. Попри приватні інтереси, вони мають формувати патріотизм і відданість Україні.

Ключові слова: медіа, соціокультурний простір, вплив, суперечності.

Медіа являється важним елементом соціокультурного пространства и мощным фактором влияния на людей. Его приворочивость состоит в стремлении донести до них свое